

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้สินเชื่อโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินภายใต้
ธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่

Factors Affecting the Use of Retail Loan Project for Precautionary Payment
Under Government Saving Bank in Chiangmai Province

สุปราง ยอดชมภู*¹ และ อนุภาค เสาร์เสาวภาคย์² และ ชูเกียรติ ชัยบุญศรี³

Suprang Yodchompoo and Anuphak Saosaovaphak and Chukiat Chaiboonsri

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สินเชื่อตามโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ภายใต้ธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่ รวมถึงการศึกษาพฤติกรรมของผู้ที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อตามโครงการดังกล่าว นำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบาย และปรับปรุงให้นโยบายมีการกระจายสินเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสามารถยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น โดยการศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ของโครงสร้างเชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ภายในแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) โดยการวิเคราะห์หองค์ประกอบด้วยแบบจำลองโครงสร้างเชิงเส้น เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงภายนอก (ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม และตัวแปรแฝงภายใน (อุปสงค์การใช้บริการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นข้อมูลปฐมภูมิซึ่งได้จากการเก็บแบบสอบถามจากผู้ใช้บริการสินเชื่อ จำนวน 400 ตัวอย่าง

ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการสินเชื่อภายใต้ธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นแพศหญิงจำนวน 235 คน มีอายุระหว่าง 31 – 35 ปี มีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท และส่วนใหญ่มีรายจ่ายเพื่อชำระหนี้สินอื่นๆ ต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (AMOS พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ปัจจัยทางสังคม (การศึกษา สถานภาพครอบครัว และสุขภาพอนามัย มีผล โดยตรงต่อความต้องการเลือกใช้บริการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ส่วนปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (Marketing และปัจจัยเศรษฐกิจ (Economy มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคม แต่ส่งผลทางอ้อมต่อการตัดสินใจของประชาชนที่ยื่นขอสินเชื่อ

* Corresponding author. E-mail: sp.yodchompoo@gmail.co

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (ภาคพิเศษ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ส่วนองค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือ การพัฒนาอาชีพ มีค่าเท่ากับ 2.89 รองลงมาคือ ด้านราคา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 2.27 เกิดจากความต้องการใช้จ่ายฉุกเฉินของผู้มีรายได้น้อย และไม่ต้องการพึ่งพาสินเชื่อในระบบที่มีภาระอัตราดอกเบี้ยที่สูง จึงมองหาแหล่งเงินทุนในระบบที่มีรูปแบบผลิตภัณฑ์ตรงกับความต้องการของผู้มีรายได้น้อย นอกจากนี้ยังสามารถนำไปต่อยอดเป็นทุนหมุนเวียนในธุรกิจ สำหรับผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย และเริ่มวางแผนทางการเงินได้อีกด้วย

คำสำคัญ: สินเชื่อโครงการ / สินเชื่อรายย่อย / ฉุกเฉิน / ธนาคารออมสิน / จังหวัดเชียงใหม่

ABSTRACT

This study aimed to evaluate factor effect of retail loan project for precautionary payment, behavior of those who have received credit approval under Government Saving Bank, in Chiang Mai province. According to propose policy proposals and improve the policy to effectively distribute credit reach the target group to be able to raise the well-being of the people better. This study focuses on analyzing the relationship between causal structures and various variables, by using the structural equation model, it emphasizes on the correlations between external latent variables (Marketing Economy and Social) and internal latent variables (the demand for the Use of Retail Loan Project for Precautionary Payment). The data used in this study were primary data collected from 400 samples of credit service users.

The results of the analysis from the questionnaires show that the uses credit services under the Government Savings Bank in Chiang Mai. Most of them were female, 235 people, aged between 31 - 35 years and married. Most of them have the highest education at the bachelor degree level with an average monthly income between 10,001-15,000 baht and most of expenses are paid for other liabilities per month not over 5,000 baht.

The results by using the program (AMOS) found that at the significance level of 0.05, social factors (family status, study and health) affecting the demand for the use of retail loan project for precautionary payment directly and marketing and economic factors are related to social factors, so there is affecting the decision of the people who apply for the loan for retail loans for precautionary payment. The highest weight is occupational development is equal to 2.89, followed by price, weight is equal to 2.27 due to the need for precautionary payment of low-income people and do not want to rely on loan sharks that have a high interest rate. Therefore, looking for funding in a system that has a product model that meets the needs of low-

income people It can also be used as a working capital in business and can start making financial plans as well.

Keywords: Loan project / Retail loan project / Precautionary payment / Government Saving Bank / Chiang Mai province

ที่มาและความสำคัญ

ประเทศไทยมีปัญหาสังคมเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทั้งปัญหายาเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาด้านสุขภาพ อนามัย และ ฯลฯ แต่ที่เห็นได้ชัดเจนและกระทบความเป็นอยู่ของคนในสังคมมากที่สุดก็คงหนีไม่พ้น “ปัญหาความยากจน” ที่อยู่คู่กับสังคมไทยมานาน ความยากจน (Poverty ซึ่งเป็นปัญหาของสังคมไทยที่มีมาช้านานมากกว่า 40 ปี คนจนในที่นี้หมายถึง คนที่มีรายได้ที่มีไม่เพียงพอต่อการยังชีพขั้นพื้นฐานในสังคม ซึ่งมีประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรในประเทศทั้งหมด หรือประมาณ 18 ล้านคน (มูลนิธิชัยพัฒนาและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555

รัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาความยากจน โดยปัจจุบันได้มีโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 เพื่อคัดกรองผู้มีรายได้น้อยในประเทศ มาลงทะเบียนเพื่อรับสวัสดิการสังคมและการช่วยเหลือจากภาครัฐ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตามความจำเป็นอย่างรอบด้าน (4 มิติ เพื่อให้การพัฒนาผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นไปอย่างยั่งยืน จึงมุ่งเน้นการสร้างโอกาสอย่างรอบด้านใน 4 มิติ ได้แก่ ก การมีงานทำ ข การฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา ค การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และ ง การเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง 2560

นอกจากนี้แล้วในส่วนของการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ รัฐบาลได้มีนโยบายให้สินเชื่อโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ภายใต้ธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยและเกษตรกรรายย่อยที่ไม่สามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์สินเชื่อของธนาคารได้ แต่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงินฉุกเฉิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล และค่าเล่าเรียน เป็นต้น โดยไม่จำเป็นต้องไปใช้บริการสินเชื่อในระบบที่มีภาระอัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับที่สูง ซึ่งช่วยสามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน โดยที่จะทำให้ประชาชนสามารถกู้ยืมเงินได้เพิ่มมากขึ้นไม่เกิน 50,000 บาท อัตราดอกเบี้ยคงที่ (Flat Rate ร้อยละ 0.85 ต่อเดือน หรือร้อยละ 10 ต่อปี ระยะเวลาให้กู้ยืมไม่เกิน 5 ปี บุคคลคำประกันอย่างน้อย 1 คน และ/หรือมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน สำหรับกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนที่มีการประกอบอาชีพและมีความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงินฉุกเฉิน พิจารณาความสามารถในการชำระหนี้จากรายได้และค่าใช้จ่ายรวมของบุคคลในครอบครัวเป็นหลัก โดยสามารถตรวจสอบประวัติการชำระหนี้จากเครดิตบูโร (Credit Bureau ได้ แต่จะไม่นำมาเป็นเงื่อนไขในการพิจารณาสินเชื่อ อย่างไรก็ตาม โดยที่สินเชื่อลักษณะดังกล่าวมีความเสี่ยงที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นรัฐบาลจึงกำหนดเงื่อนไขในการขดเชยสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-performing Loan :

NPL ที่เกิดขึ้นภายใต้โครงการนี้ไว้ไม่เกินร้อยละ 40 ของ สินเชื่ออนุมัติ คิดเป็นวงเงินประมาณไม่เกิน 4,000 ล้านบาท หรือตามที่เกิดขึ้นจริง (สำนักนโยบายระบบการเงินและสถาบันการเงิน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2561

อาจจะเป็นการยากที่จะสำรวจจัดเก็บสถิติหนี้นอกระบบของคนไทยให้ได้อย่างครบถ้วน อย่างไรก็ตามจากฐานข้อมูลของโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐเมื่อปี 2559 ที่ผ่านมา พบว่า ในจำนวนผู้มีรายได้น้อย (ผู้มีรายได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี ที่มีสิทธิ์รับเงินสวัสดิการทั้งสิ้น 6.98 ล้านคน เป็นผู้มีหนี้นอกระบบราว 1.33 ล้านคน คิดเป็นมูลหนี้นอกระบบรวม 86,000 ล้านบาท (เฉลี่ยรายละ 64,600 บาท (สำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2561

เมื่อพิจารณาถึงภาคเหนือโดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ที่มีจำนวนหนี้นอกระบบอาชีพนอกภาคเกษตรสูงถึง 15,052 ราย คิดเป็นมูลหนี้นอกระบบ 811 ล้านบาท ซึ่งสูงที่สุดเป็นอันดับหนึ่งของภาคเหนือตอนบน ประกอบกับให้ความสนใจใช้บริการสินเชื่อเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินทั้งในระยะที่ 1 และ 2 จำนวน 302 ราย คิดเป็น 12 ล้านบาท รองจากภาคอีสาน (สำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชนสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2561 โดยการนี้จะพิจารณาได้จากตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลผู้มีรายได้น้อยที่มีหนี้นอกระบบแก่ผู้ประกอบการอาชีพนอกภาคเกษตร 10 อันดับสูงสุด และที่ได้รับความช่วยเหลือด้านสินเชื่อเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินระยะที่ 1 และระยะที่ 2 แล้ว

จังหวัด	จำนวนรายที่มีหนี้นอกระบบ	มูลหนี้นอกระบบ (บาท)	จำนวนรายที่ใช้บริการสินเชื่อฉุกเฉินระยะที่ 1	วงเงินจ่ายกู้สินเชื่อฉุกเฉินระยะที่ 1	จำนวนรายที่ใช้บริการสินเชื่อฉุกเฉินระยะที่ 2	วงเงินจ่ายกู้สินเชื่อฉุกเฉินระยะที่ 2
นครราชสีมา	37,919	2,003,928,818	307	13,014,000	164	6,919,000
บุรีรัมย์	29,133	1,354,621,684	207	8,585,000	183	8,422,000
ขอนแก่น	24,648	1,356,636,647	165	6,645,000	183	7,780,000
สงขลา	22,296	1,240,234,081	175	6,859,000	130	5,227,000
สุรินทร์	21,543	1,132,437,367	164	6,667,000	186	7,017,000
อุบลราชธานี	18,253	805,811,997	156	6,482,000	167	6,500,000
นครสวรรค์	16,359	758,910,880	171	6,315,500	452	12,191,100
เชียงใหม่	15,052	811,872,026	152	5,968,000	150	6,170,000
ราชบุรี	13,939	615,761,393	174	6,858,000	206	8,580,000
กาฬสินธุ์	12,405	614,548,383	161	6,617,000	266	10,585,000

ที่มา : สำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2561

นอกจากนี้แล้วจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่น่าสนใจ เนื่องจากมีความหลากหลายด้าน ได้แก่ ด้านประชากร ด้านการเกษตร ด้านแรงงาน ด้านพลังงาน ด้านสุขภาพ ด้านการขนส่ง ด้านสวัสดิการสังคม ด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม และด้านการเงิน การธนาคาร การประกันภัย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561

ตารางที่ 2 จำนวนเงินอนุมัติและเบิกจ่ายสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน (ระยะที่ 2 ของธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่

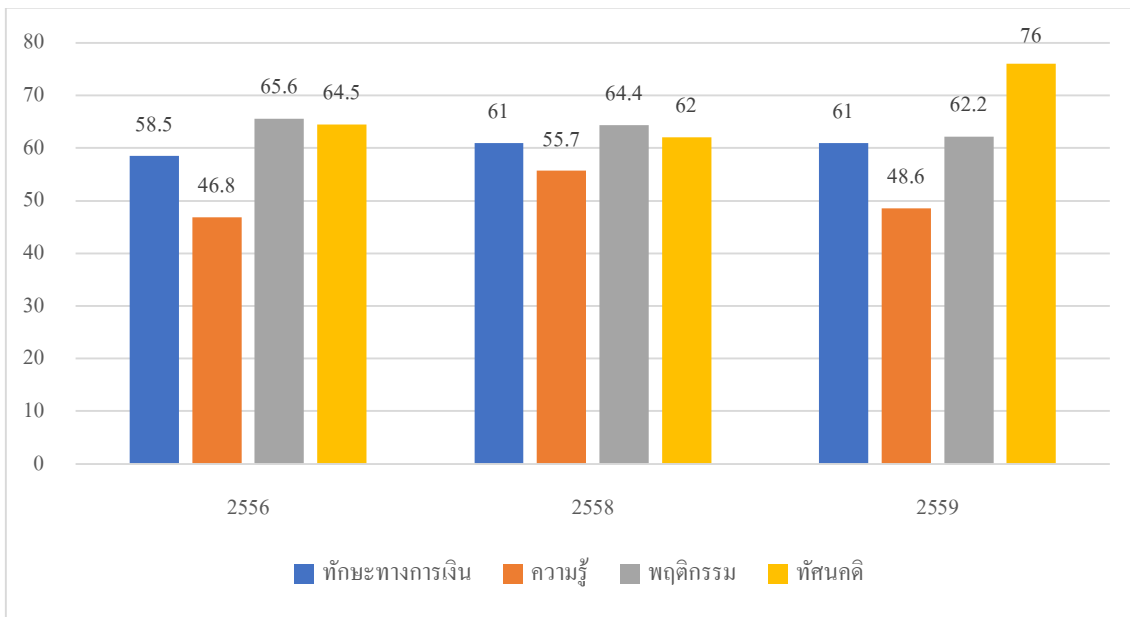
เขต	อนุมัติสินเชื่อและเบิกจ่าย	
	จำนวนราย	จำนวนเงิน (บาท)
เขตเชียงใหม่ 1	457	18,375,000
เขตเชียงใหม่ 2	612	25,622,000
เขตเชียงใหม่ 3	663	25,057,500
เขตเชียงใหม่ 4	577	25,705,000
รวม	2,309	94,759,500

ที่มา : ธนาคารออมสิน (2561

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าประชาชนซึ่งประกอบไปด้วยผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และบุคคลทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่ต่างให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการสินเชื่อเพื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน จากการรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานของธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2561 จะเห็นได้ว่าการอนุมัติเบิกจ่ายไปแล้วจำนวน 2,309 ราย คิดเป็น 94 ล้านบาท (ธนาคารออมสิน, 2561

อย่างไรก็ดี โครงการสินเชื่อเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินอาจมีผลกระทบทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบต่อประชาชน ดังนั้นจึงเกิดข้อกังวลและการวิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้างถึงผลสัมฤทธิ์ของนโยบายนี้ผลทางด้านบวกซึ่งทางรัฐบาลคาดหวังไว้คือ หนึ่ง ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ โดยไม่ต้องไปใช้บริการสินเชื่อระบบซึ่งช่วยลดปัญหาหนี้ในระบบและในบางกรณีที่มีการติดตามทวงหนี้โดยใช้ความรุนแรง ส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมตามมา สอง สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนภายในครอบครัวของประชาชนกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินฉุกเฉิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียน เป็นต้น สำหรับข้อกังวลในทางลบของโครงการนี้คือ การใช้สินเชื่อเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินผูกพันกับรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือนซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ต้องการทักษะ ความรู้ และความเข้าใจทางการเงินระดับหนึ่ง ความกังวลนี้ถูกตอกย้ำด้วยผลสำรวจเกี่ยวกับทักษะทางการเงินของคนไทย ที่เผยแพร่โดย ธนาคารแห่งประเทศไทย หัวข้อการสำรวจ “คนไทยมีภูมิคุ้มกันทางการเงินแค่ไหน?” พบว่าคนไทยยังอ่อนด้านความรู้ทางการเงิน มีทัศนคติใช้เงินมากกว่าออม ภาพรวมผลการสำรวจปี 2559 การสำรวจทักษะทางการเงินตามแนวทางขององค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and

Development : OECD ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ก ความรู้ทางการเงิน ข พฤติกรรมทางการเงิน และ ค ทักษะทางการเงิน ซึ่งพบว่าค่าเฉลี่ยทักษะทางการเงินของคนไทยในปี 2559 อยู่ที่ร้อยละ 61.0 โดยคนไทยอ่อนด้านความรู้ทางการเงินที่สุด มีคะแนนอยู่ที่ร้อยละ 48.6 ซึ่งพบว่าคนไทยได้คะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ย OECD เกือบทุกหัวข้อ ยกเว้นเรื่องการคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก ด้านพฤติกรรมทางการเงินมีจุดที่ควรพัฒนาต่อไปในด้านการจัดสรรเงินก่อนใช้จ่าย การบริหารจัดการเงินเพื่อมิให้ประสบปัญหาเงินไม่พอใช้ การศึกษาและเปรียบเทียบข้อมูลก่อนซื้อผลิตภัณฑ์ทางการเงิน นอกจากนี้ ยังพบว่าพฤติกรรมการออมควรได้รับการส่งเสริมให้ดีขึ้น เนื่องจากพบว่ากว่า 1 ใน 3 ของคนไทยไม่มีเงินออม โดยผู้ที่มีเงินออมส่วนใหญ่มักออมเงินเพื่อฉุกเฉินเจ็บป่วยและเพื่อใช้จ่ายยามชรา หรือเกษียณอายุ อย่างไรก็ตามพบว่าคนไทยกว่า 1 ใน 3 ยังมีจำนวนเงินออมเพื่อฉุกเฉินต่ำกว่าที่ควรจะเป็นสำหรับค่าใช้จ่ายเพียง 3 เดือน ด้านทัศนคติทางการเงินพบว่าทัศนคติที่คนไทยควรได้รับการพัฒนาที่สุดคือ นิยมความสุขในการใช้เงินมากกว่าการออมเพื่ออนาคต (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560 จะเห็นได้จากภาพที่ 1

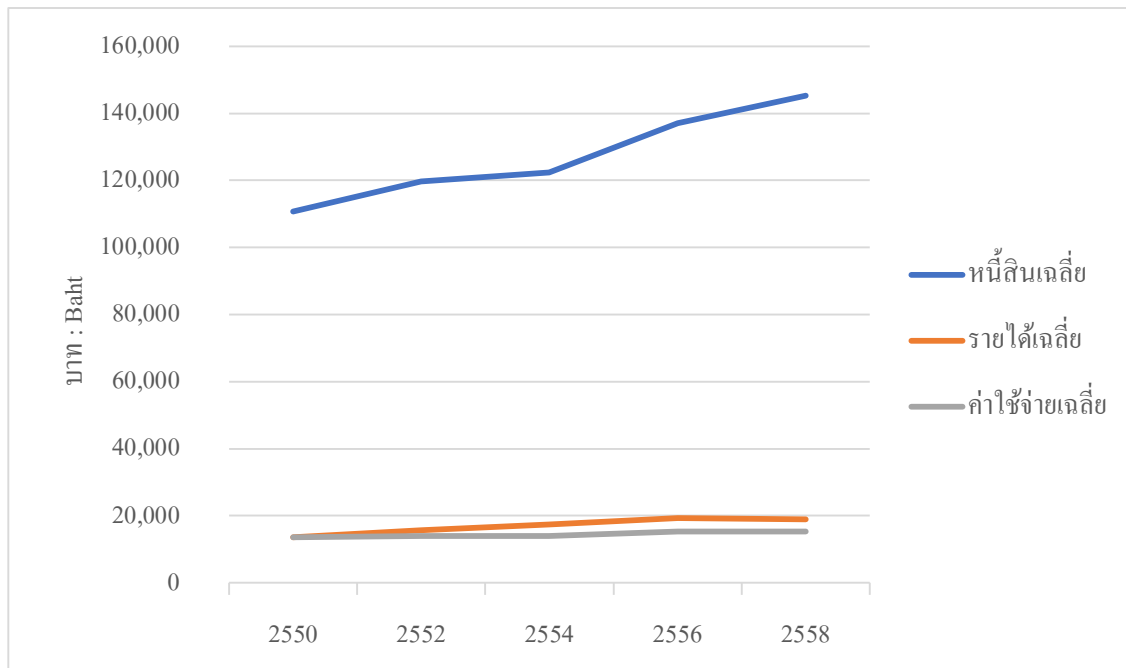

ภาพที่ 1 : แผนภูมิแสดงระดับทักษะทางการเงินของไทย (ร้อยละ ปี พ.ศ. 2556-2559

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2560)

การที่ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ให้ความสนใจเข้าร่วมโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินเป็นจำนวนมากอาจทำให้เกิดข้อโต้แย้งในทางวิชาการว่าจะส่งผลเสียในเชิงพฤติกรรมการก่อกองนี้ เนื่องการเข้าถึงแหล่งเงินได้ง่ายขึ้นนั้นจะทำให้ผู้กู้มีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายเงินมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น (Biases in Preferences or Cognition ความกังวลต่อพฤติกรรมการก่อกองนี้ของลูกค้าธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่ สะท้อนมาจาก สัดส่วนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนในภาคเหนือที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่ไม่สอดคล้องกัน จนนำไปสู่

ปัญหาเรื่องการผัดนัดชำระหนี้ในวงกว้าง การติดตามและวิเคราะห์ถึงผลของการขยายฐานลูกค้าสินเชื่อรายย่อย เพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของพฤติกรรมการก่อหนี้ หรือการใช้สินเชื่อตามวัตถุประสงค์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (กระทรวงการคลัง, 2560 จะเห็นได้จากภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กราฟแสดงรายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนในภาคเหนือ ปี พ.ศ. 2550-2558

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2559)

เนื่องจากโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินจะได้รับความสนใจในกลุ่มผู้ลงทะเบียนสวัสดิการแห่งรัฐ หรือกลุ่มประชาชนชนทั่วไปที่มีรายได้น้อย การวิจัยในครั้งนี้จึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินภายใต้ธนาคารออมสินในจังหวัดเชียงใหม่ โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้ได้แก่ ก) ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ข ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และ ค ปัจจัยด้านสังคม ซึ่งจะทำการศึกษาจากผู้ใช้บริการสินเชื่อเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินภายใต้ธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการซึ่งจะสามารถยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน และเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ศึกษาเป็นแนวทางในการนำเสนอเพื่อปรับปรุงนโยบายให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ภายใต้ธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อตามโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ภายใต้ธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีการศึกษา

1. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

1.1 การกำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

เป็นข้อมูลปฐมภูมิที่ได้มาจากการเก็บแบบสอบถาม โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายจากผู้ให้บริการสินเชื่อเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ภายใต้ธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 ตัวอย่าง จากผู้ที่เข้ามาขอใช้บริการสินเชื่อในช่วงเดือนมีนาคม 2560 ถึง ธันวาคม 2561

1.2 การออกแบบสอบถาม

สำหรับแบบสอบถามจะเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ สำหรับการวัดแบบอัตตราภานั้นจะใช้วิธีการวัดแบบ Likert-Type Scale โดยแบ่งระดับเป็น 7 ระดับ คือ เริ่มต้นจาก 1 (น้อยที่สุด จนถึง 7 (มากที่สุด (Arnold, McCroskey, and Prichard, 2010)

2. วิธีการศึกษา

มีขั้นตอนการวิเคราะห์ 2 ส่วน ดังนี้ คือ

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป (Descriptive Analysis) เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ค่าสถิติต่าง ๆ ของตัวแปรในสมการโครงสร้าง ได้แก่ ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของตัวแปรภายในโมเดลสมการโครงสร้าง

2.2 วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่รวมการวิเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องของหลายตัวแปรไว้เป็นองค์ประกอบเดียวกัน (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2549; สุภมาศ อังศุโชติ และคณะ, 2552) หลังจากนั้นนำผลการวิเคราะห์มาสร้างองค์ประกอบใหม่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงมาก (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดค่าของตัวแปรแฝง โดยนำผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์มาสร้างตัวแปรแฝงขึ้น อีกทั้งยังสามารถตรวจสอบว่าโมเดลสมการโครงสร้างในการศึกษาครั้งนี้มีผลตรงกันกับทฤษฎีหรือไม่

ทั้งนี้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ตัวแปรทุกตัวจะต้องมีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากต้องมีการคัดเลือกตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ในลำดับต่อไป สถิติที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมี 2 สถิติ คือ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2553)

1. Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เป็นค่าสถิติที่ใช้เพื่อวัดความเหมาะสมของข้อมูลซึ่งได้จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบสมการการหาค่า KMO เขียนได้ ดังนี้

$$KMO = \frac{\sum r_i^2}{\sum r_i^2 + \sum (\text{partial correlation})^2}$$

โดยที่ r คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ทำให้ค่า $0 \leq KMO \leq 1$

ถ้าค่า $r = 1$ หมายความว่า ตัวแปรแต่ละตัวสามารถทำนายได้ด้วยตัวแปรอื่น ๆ โดยไม่มีความคลาดเคลื่อนในการทำนาย (Field, 2005)

ถ้าค่า $r > 0.50$ หมายความว่า ข้อมูลที่เก็บมาได้เป็นค่าที่ยอมรับได้ แต่อาจจะต้องปรับเปลี่ยนตัวแปรในแบบจำลองหรือเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้น (Kaiser, 1974)

ถ้าค่า $r > 0.80$ ขึ้นไป หมายความว่า ข้อมูลมีความเหมาะสมดีมากในการนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ

ถ้าค่า r มีค่าระหว่าง $0.70 - 0.79$ หมายความว่า ข้อมูลมีความเหมาะสมดีในการนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ

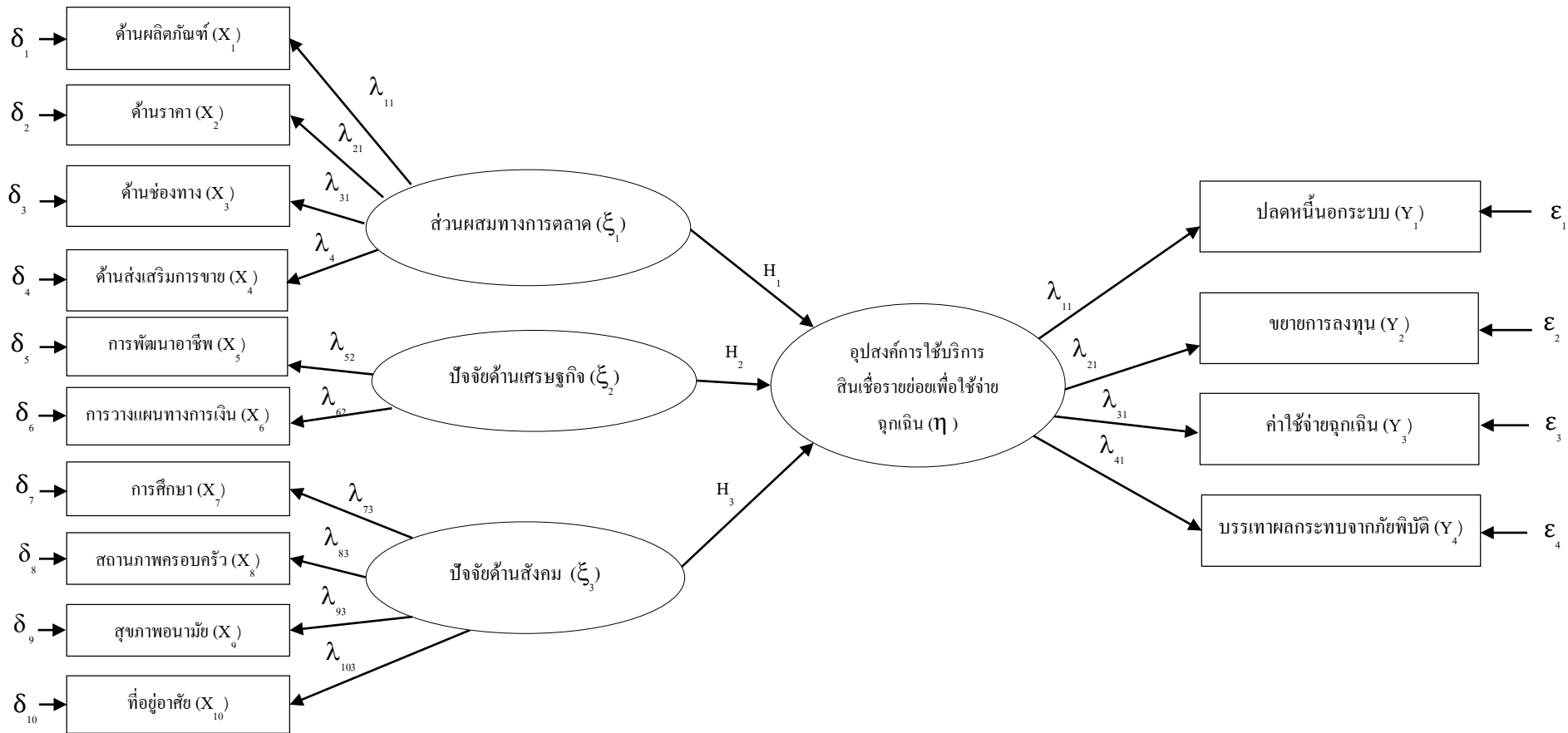
ถ้าค่า r มีค่าระหว่าง $0.60 - 0.69$ หมายความว่า ข้อมูลมีความเหมาะสมปานกลางในการนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Hair, Anderson, Tatham, and Black, 1998)

2. Bartlett's Test of Sphericity ประกอบด้วยสมมติฐานในการทดสอบ ดังนี้ คือ (อาริยา ไชยทิพย์, 2553)

H_0 : เมทริกซ์สหสัมพันธ์เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ คือ ตัวแปรต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : เมทริกซ์สหสัมพันธ์ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ คือ ตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กัน

กรอบแนวคิด ใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model)

1. ตัวแปรแฝงภายนอก มีจำนวน 3 ตัวแปร คือ

ปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด ประกอบด้วย ตัวแปรภายนอกสังเกตได้ ได้แก่ 1.1 ด้านผลิตภัณฑ์ 1.2 ด้านราคา 1.3 ด้านช่องทาง 1.4 ด้านส่งเสริมการขาย

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ตัวแปรภายนอกสังเกตได้ ได้แก่ 2.1 การพัฒนาอาชีพ 2.2 การวางแผนทางการเงิน

ปัจจัยด้านสังคม ประกอบด้วย ตัวแปรภายนอกสังเกตได้ ได้แก่ 3.1 การศึกษา 3.2 สถานภาพทางครอบครัว 3.3 สุขภาพอนามัย 3.4 ที่อยู่อาศัย

2. ตัวแปรแฝงภายใน มีจำนวน 1 ตัวแปร คือ

พฤติกรรมการใช้บริการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ประกอบด้วยตัวแปรภายในสังเกตได้ ได้แก่ 1. ปลอดภัยในระบบ 2. ขยายการลงทุน 3. ค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน และ 4. บรรเทาผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดชื่อสำหรับตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ภายในแบบจำลอง เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลการศึกษาด้วยโปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูปในขั้นตอนหลังจากที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ดังในตารางที่ 2 และ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรภายนอกสังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรแฝงภายนอก	ตัวแปรภายนอกสังเกตได้*
ปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (MARKETING)	ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านราคา (X_2) ด้านช่องทาง (X_3) ด้านส่งเสริมการขาย (X_4)
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (ECONOMY)	พัฒนาอาชีพ (X_5) การวางแผนทางการเงิน (X_6)
ปัจจัยด้านสังคม (SOCIAL)	การศึกษา (X_7) สถานภาพของครอบครัว (X_8) สุขภาพอนามัย (X_9) ที่อยู่อาศัย (X_{10})

* ตัวแปรภายนอกสังเกตได้ โดยกำหนดปัจจัยของผู้ใช้บริการสินเชื่อเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินภายใต้ธนาคารออมสิน จังหวัดเชียงใหม่ กำหนดระดับความคิดเห็น 7 ระดับ ได้แก่

1 = น้อยที่สุด   2 = น้อย   3 = ค่อนข้างน้อย   4 = ปานกลาง   5 = ค่อนข้างมาก   6 = มาก
7 = มากที่สุด

ตารางที่ 4 ตัวแปรแฝงภายในและตัวแปรภายในสังเกตได้ที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรแฝงภายใน	ตัวแปรภายในสังเกตได้**
อุปสงค์การใช้บริการสินเชื่อเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน (LOAN)	ปลดหนี้ในระบบ (Y_1) ขยายการลงทุน (Y_2) ค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน (Y_3) บรรเทาผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติ (Y_4)

** ตัวแปรภายในสังเกตได้ โดยกำหนดระดับความคิดเห็น 7 ระดับ ได้แก่

1 = น้อยที่สุด   2 = น้อย   3 = ค่อนข้างน้อย   4 = ปานกลาง   5 = ค่อนข้างมาก   6 = มาก   7 = มากที่สุด

ผลการศึกษา

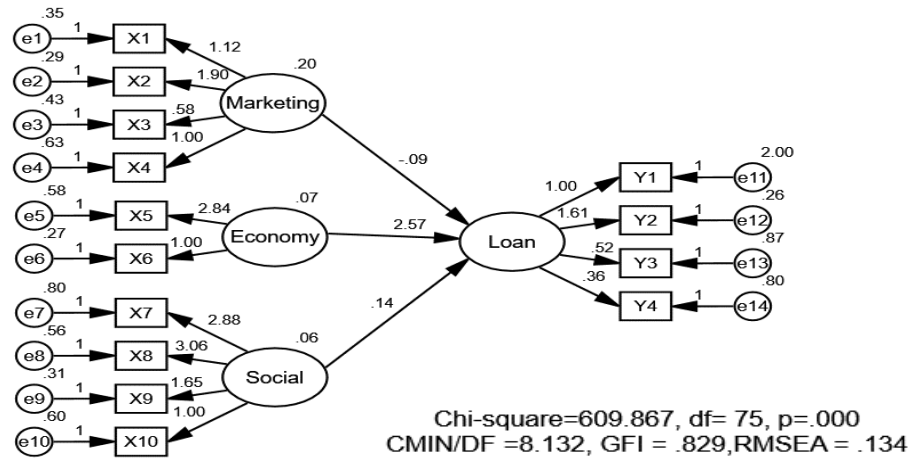
1. ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง

การวิเคราะห์โมเดลโครงสร้าง (SEM เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้สินเชื่อโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ภายในธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิจัยในครั้งนี้จะวิเคราะห์ข้อมูลจากกรอบแนวคิดของการวิจัย (Conceptual Framework ซึ่งได้จากแนวคิด ทฤษฎี และจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การวิจัยจะทำการตรวจสอบความกลมกลืนระหว่างกรอบแนวคิดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เข้ามาขอใช้บริการและได้รับอนุมัติสินเชื่อ จำนวน 400 ตัวอย่าง ต่อจากนั้นจึงจะตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในกรอบแนวคิด พร้อมทั้งตรวจสอบน้ำหนักของปัจจัยเชิงยืนยัน นอกจากนี้ในกรณีที่กรอบแนวคิดยังไม่มี ความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การศึกษาในครั้งนี้จะดำเนินการปรับกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยพิจารณาจากดัชนีการปรับ Modification Indices (M.I. ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1.1 การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างครั้งที่ 1

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้สินเชื่อโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ภายในธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ ได้ดำเนินการสร้างเครื่องมืองานวิจัยจากแนวคิด ทฤษฎี และจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นในการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploration Factor Analysis; EFA และการศึกษาในครั้งนี้ได้ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันในครั้งที่ 1 ด้วยการสร้างโมเดลปัจจัยเชิงยืนยันในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยการประมาณค่าโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบจำลองสมมติฐานเบื้องต้นสามารถวิเคราะห์ได้ โดยมีค่าไคสแควร์เท่ากับ 609.867 และค่า P -value = 0.000 < 0.05 แสดงว่า แบบจำลองดังกล่าวยังไม่มี ความเหมาะสมและไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากค่าสถิติ Chi-square ยังมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีความกลมกลืนหรือความสอดคล้องนั้น พบว่าค่าดัชนีที่บ่งบอกถึงความกลมกลืนของข้อมูลเชิงประจักษ์กับ

โมเดลที่กำหนดขึ้น (Goodness of fit; GFI = 0.829 ซึ่งน้อยกว่า 0.95 ได้ค่า RMSEA = 0.134 $\geq$ 0.05 แสดงว่า โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ไม่สอดคล้องกัน ดังภาพที่ 1

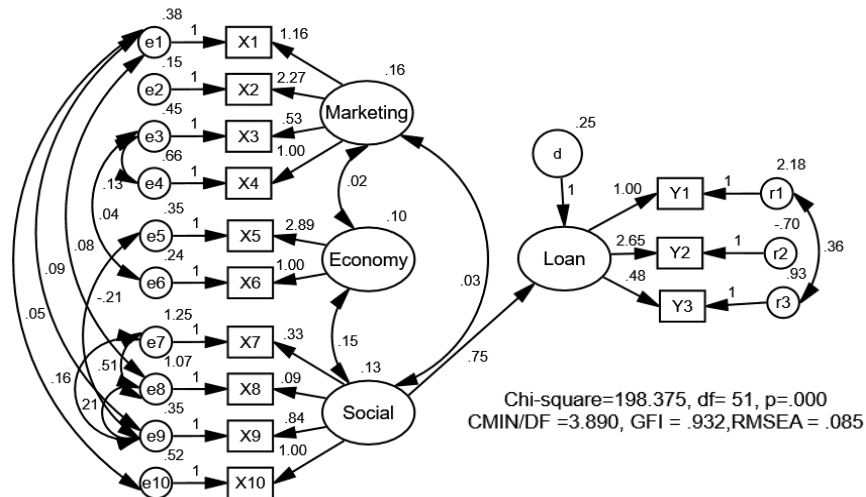

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ภาพที่ 3 การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างครั้งที่ 1

ดังนั้นจึงปรับโมเดลตามคำแนะนำของโปรแกรม Amos พร้อมกันนั้นได้พิจารณาปรับโมเดลตามข้อเสนอแนะเชื่อมความสัมพันธ์ความแปรปรวนร่วม จาก Modification Indices (M.I. จำนวน 13 คู่ และตัดตัวแปร Y₄ (บรรเทาผลกระทบจากภัยพิบัติ ออก เนื่องจากภัยพิบัติไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยนักในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากการปรับโมเดลแบบจำลอง ครั้งที่ 2 ดังภาพที่ 2

1.2 การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างครั้งที่ 2

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ภาพที่ 4 การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างครั้งที่ 2

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวแปร

ตัวแปร	ความหมาย	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing)		
X1	ด้านผลิตภัณฑ์	1.16
X2	ด้านราคา	2.27
X3	ด้านช่องทาง	0.53
X4	ด้านส่งเสริมการขาย	1.00
ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (Economy)		
X5	การพัฒนาอาชีพ	2.89
X6	การวางแผนทางการเงิน	1.00
ปัจจัยทางสังคม (Social)		
X7	การศึกษา	0.33
X8	สถานภาพครอบครัว	0.09
X9	สุขภาพอนามัย	0.84
X10	ที่อยู่อาศัย	1.00

ที่มา : จากการสำรวจ

ปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (Marketing) พบว่า องค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือ ด้านราคา (X2) (มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 2.27 รองลงมาคือ ด้านผลิตภัณฑ์ (X1) (มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.16 ด้านส่งเสริมการขาย (X4) (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 และด้านช่องทาง (X3) (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.53 ตามลำดับ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economy) พบว่า องค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือ การพัฒนาอาชีพ (X5) (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 2.89 และการวางแผนทางการเงิน (X11) (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 ตามลำดับ

ปัจจัยด้านสังคม (Social) พบว่า องค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือ ที่อยู่อาศัย (X10) (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 รองลงมาคือ สุขภาพอนามัย (X9) (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.84 การศึกษา (X7) (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.33 และสถานภาพครอบครัว (X8) (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.09 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ความต้องการในการใช้บริการสินเชื่อ

ตัวแปร	ความหมาย	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ
Y1	การปลดหนี้ในระบบ	1.00
Y2	การขยายการลงทุน	2.65
Y3	ค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน	0.48

ที่มา : จากการสำรวจ

สำหรับพฤติกรรมทางการเงินของผู้ที่เข้ามาขอใช้บริการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินภายในธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือ การขยายการลงทุน (Y2) (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 2.65 รองลงมาคือ การปลดหนี้ในระบบ (Y1) (ค่า น้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.00 และค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน (Y3) (ค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.48 ตามลำดับ และมีความจำเป็นต้องตัดตัวแปรแฝงภายนอกออก 1 ตัวแปร ซึ่งได้แก่ การบรรเทาผลกระทบจากภัยพิบัติออก (Y4 เพื่อให้โมเดลมีความกลมกลืนกันมากยิ่งขึ้น

2. การอภิปรายผล

เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างครั้งที่ 2 พบว่าค่าไคสแควร์เท่ากับ 198.375 และค่า P-value < 0.05 (P-value = 0.000 แสดงว่า แบบจำลองดังกล่าวมีความเหมาะสม และค่าดัชนีความกลมกลืนหรือความสอดคล้องนั้น พบว่าค่าดัชนีที่บ่งบอกถึงความกลมกลืนของข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลที่กำหนดขึ้น (Goodness of fit; GFI = 0.932 ซึ่งมากกว่า 0.90 ได้ค่า RMSEA = 0.085 เป็นค่าที่รับได้ (ค่า RMSEA เข้าใกล้ 0 ยิ่งดี แสดงว่า โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องกัน

อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่ง คือ จากผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ภายในธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่ กล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านสังคม (Social เป็นเพียงปัจจัยเดียวที่มีผลโดยตรงต่อการยื่นขอสินเชื่อโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินเท่านั้น ส่วนปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (Marketing และปัจจัยเศรษฐกิจ (Economy มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคม (Social แต่ส่งผลทางอ้อมต่อการตัดสินใจของประชาชนที่ยื่นขอสินเชื่อโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน น่าเชื่อว่าผู้ที่มีรายได้น้อยที่มีความต้องการใช้เงินฉุกเฉิน ไม่ว่าจะเป็นด้านทุนการศึกษา การช่วยเหลือแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ค่ารักษาพยาบาล และค่าซ่อมแซมที่อยู่อาศัย เป็นต้น จำเป็นต้องการยกระดับคุณภาพชีวิต โดยไม่ต้องการพึ่งพาสินเชื่อระบบที่มีภาระอัตราดอกเบี้ยที่สูง จึงมองหาแหล่งเงินทุนในระบบที่มีรูปแบบผลิตภัณฑ์ตรงกับความต้องการของผู้มีรายได้น้อย นอกจากนี้ยังสามารถนำไปต่อยอดเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ สำหรับผู้ประกอบการอาชีพค้าขาย และเริ่มวางแผนทางการเงินได้อีกด้วย

หลังจากนั้นได้พิจารณาปรับโมเดลตามข้อเสนอแนะเชื่อมความสัมพันธ์ความแปรปรวนร่วม จาก Modification Indices (M.I. ซึ่งแต่ละตัวแปรมีความสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

ผลิตภัณฑ์ (e1 และสถานภาพครอบครัว (e8 สินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินมีรูปแบบที่ตรงกับความต้องการกับปัจจัยทางสังคมในด้านครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว เครือญาติ หรือการดูแลบุคคลที่ไม่สามารถหารายได้

ผลิตภัณฑ์ (e1 และสุขภาพอนามัย (e9 สินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินมีรูปแบบที่ตรงกับความต้องการกับปัจจัยทางสังคมในด้านสุขภาพอนามัย เช่น การยื่นขอสินเชื่อเพื่อสำรองค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์ (e1 และที่อยู่อาศัย (e10 สินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินมีรูปแบบที่ตรงกับความต้องการกับปัจจัยทางสังคมในด้านที่อยู่อาศัย เช่น การยื่นขอสินเชื่อเพื่อซ่อมแซมที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ด้านช่องทาง (e3 และด้านส่งเสริมการขาย (e4 ธนาคารออมสินเป็นสถาบันการเงินที่มีการประชาสัมพันธ์ หรือมีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน

ด้านช่องทาง (e3 และการวางแผนทางการเงิน (e6 สถาบันการเงินเป็นตัวกลางที่ทำให้การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลบรรลุเป้าหมายได้

การพัฒนาอาชีพ (e5 และสุขภาพอนามัย (e9 ปัจจัยสำคัญสำหรับผู้มีรายได้น้อยที่ประกอบอาชีพค้าขายจำเป็นต้องสำรองเงินเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ ประกอบกับการสำรองเงินเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาลด้วย

การศึกษา (e7 สถานภาพครอบครัว (e8 และสุขภาพอนามัย (e9 ไม่ว่าจะเป็นความต้องการใช้เงินเพื่อเป็นทุนการศึกษา การช่วยเหลือแบ่งเบาภาระครอบครัว ความจำเป็นในการดูแลบุคคลที่ไม่สามารถหารายได้ได้ในครอบครัว และการสำรองเงินเพื่อค่ารักษาพยาบาล ล้วนเป็นปัญหาทางสังคมที่สำคัญสำหรับผู้มีรายได้น้อย

การปลดหนี้ในระบบ (r1 และค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน (r3 สินเชื่อเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ ไม่ต้องไปใช้บริการสินเชื่อในระบบที่มีภาระดอกเบี้ยสูง เพื่อลดความรุนแรงในการติดตามทวงหนี้ซึ่งเป็นปัญหาทางสังคม

ดังนั้นการวิจัยเกี่ยวกับสมการโครงสร้างเชิงเส้นจึงถือว่าการพัฒนาแบบจำลองอุปสงค์การใช้บริการสินเชื่อที่จะเป็นแนวทางให้กับสถาบันการเงินซึ่งสามารถนำผลการศึกษาที่ได้มาช่วยในตัดสินใจในการวางแผนทางการตลาดและเป็นแนวทางให้กับภาครัฐ ในการเลือกวางนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อยกระดับผู้มีรายได้น้อยได้ในอนาคต

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยที่สำคัญ

ผลการวิจัยสำคัญจากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ภายในธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลได้เป็นหัวข้อหลัก 2 หัวข้อ ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างของผู้ที่เข้ามาขอใช้บริการสินเชื่อและได้รับการอนุมัติวงเงิน

ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นแพศหญิง จำนวน 235 คน (ร้อยละ 58.75 มีอายุระหว่าง 31 – 35 ปี เป็นส่วนใหญ่โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 117 คน (ร้อยละ 29.25 กลุ่มผู้ที่เข้ามาใช้บริการ สินเชื่อตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 176 คน (ร้อยละ 44.0 ส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี จำนวน 231 คน (ร้อยละ 57.75 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001-15,000 บาท จำนวน 113 คน (ร้อยละ 28.25 และ ส่วนใหญ่มีรายจ่ายเพื่อชำระหนี้สิน อื่น ๆ ต่อเดือนต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท จำนวน 145 คน (ร้อยละ 36.25

1.2 ผลการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบ

ผลการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (AMOS พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ปัจจัยทางสังคม (การศึกษา สถานภาพครอบครัว และสุขภาพอนามัย เป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อความต้องการเลือกใช้บริการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ส่วนปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาด (Marketing และปัจจัยเศรษฐกิจ (Economy มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคม (Social แต่เป็นปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมต่อการตัดสินใจของประชาชนที่ยื่นขอสินเชื่อโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน

เมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างครั้งที่ 2 พบว่าค่าไคสแควร์เท่ากับ 198.375 และค่า P-value < 0.05 (P-value = 0.000 แสดงว่า แบบจำลองดังกล่าวมีความเหมาะสม และค่าดัชนีความกลมกลืนหรือความสอดคล้องนั้น พบว่าค่าดัชนีที่บ่งบอกถึงความกลมกลืนของข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลที่กำหนดขึ้น (Goodness of fit; GFI = 0.932 ซึ่งมากกว่า 0.90 ได้ค่า RMSEA = 0.085 เป็นค่าที่รับได้ (ค่า RMSEA เข้าใกล้ 0 ยิ่งดี แสดงว่า โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ถึงพฤติกรรมทางการเงินของผู้ที่เข้ามาขอใช้บริการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินภายในธนาคารออมสิน ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยทางสังคม (Social มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางการตลาด (Marketing และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economy ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ส่วนผสมทางการตลาด ปัจจัยด้านราคา (X2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด อาจจะเป็นเนื่องจากที่อัตราดอกเบี้ยโครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินมีอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ (ร้อยละ 0.85 ต่อเดือน หรือร้อยละ 10.2 ต่อปี เมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อส่วนบุคคลทั่วไปที่มีคนค้า หรือไม่มีคนค้า ธนาคารออมสินซึ่งเป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจเป็นเครื่องมือส่งผ่านเม็ดเงินเข้าสู่ระบบ

เศรษฐกิจตามโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างทั่วถึงและเพียงพอ จึงน่าจะเก็บส่วนที่ได้อยู่แล้วของตัวผลิตภัณฑ์ตรงนี้เอาไว้ และให้ความสำคัญในพัฒนาในด้านช่องทาง และการส่งเสริมการขายให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้ใช้สิทธิ สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตให้ยั่งยืนมากขึ้น

นอกจากนี้รัฐบาลควรมีนโยบายต่าง ๆ ที่ให้ความสำคัญในด้านความรู้ทางการเงิน เช่น เริ่มจากการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายไม่ว่าจะเป็น กลุ่มผู้มีการศึกษาระดับต่ำ ผู้มีรายได้ครัวเรือนต่ำ และกลุ่มวัยที่กำลังศึกษา เพื่อปลูกฝังการพัฒนาอาชีพ ความรู้พื้นฐานทางด้านการเงินอาจจะโดยการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตและความต้องการผ่านสื่อที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ในวงกว้าง เช่น สื่อมวลชน และสื่อสังคมออนไลน์ ควบคู่ไปกับการให้ข้อมูล ณ จุดขาย และผ่านตัวแทนผู้ให้บริการในระดับท้องถิ่นที่อยู่ในชุมชน

อย่างไรก็ตามรัฐบาลต้องมีกระบวนการจัดการข้อมูลผู้มีรายได้ต่ำที่ถูกต้อง และต้องมีการติดตามเพื่อสอบถามความประสงค์เพื่อเข้าสู่กระบวนการช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นในด้านสินเชื่อ หรือฟื้นฟูศักยภาพในการหารายได้ ซึ่งเป็นการช่วยเหลือตามกลไกการแก้ไขปัญหาความยากจนและภาวะการเกิดหนี้ในระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา รัตนพฤกษ์. (2549. การตลาดบริการ. เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรรณิการ์ ลิขิตพัลลภ. (2548. การเงินธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548. การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. กรุงเทพฯ: ภาควิชา สถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ข่าวกระทรวงการคลัง. (2561 . โครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ระยะที่ 2 ของธนาคารออมสิน. ค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2561, จาก https://www.mof.go.th/home/Press_release/News2018/039.pdf
- ชาญโชติ ชมพูนุท. (2556 . ทฤษฎีสัญญาประชาคม. ศูนย์บูรณาการพัฒนามนุษย์ (ศบม).
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2557. ความเหลื่อมล้ำฯ บันทอนพลังการเติบโตทางเศรษฐกิจ. คอลัมน์ ดุลยภาพดุลยพินิจ. หนังสือพิมพ์มติชน. ค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2561, จาก http://www.thaitribune.org/contents/detail/80?content_id=7446
- ทศพล สมพงษ์. (2556 . พัฒนาการและพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า. สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง
- ธนพล สราญจิตร. (2558. ปัญหาความยากจนในสังคมไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ธนาคารออมสิน. (2551 . ประกาศธนาคารออมสิน ที่ 451/2561 เรื่อง การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบเชิงรุกสำหรับผู้มีรายได้น้อยในระดับจังหวัด.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559 . รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินปี 2559. ค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2561, จาก <https://www.1213.or.th/th/aboutfcc/knownfcc/Documents/ThaiFLsurvey59.pdf>

นทีบุญพรหมณ์. (2556). การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพฯ: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

มูลนิธิชัยพัฒนาและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550. **จะแก้ไขปัญหาความ**

ยากจนกันอย่างไร:แข่งขันแจกจ่ายหรือสวัสดิการ. กรุงเทพฯ: มูลนิธิชัยพัฒนาและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2517. **ปัญหาเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันและอนาคต.** กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย

ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น. (2551. **เศรษฐกิจศาสตร์ เพื่อชีวิตประจำวัน.** ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

สถาบันวิจัยเพื่อการวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2546. **สถานการณ์ความยากจนในประเทศไทย.** ค้นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://www.tdri.or.th/poverty/report1.htm>.

สมฤทัย โทณสูงเนิน. (2554. **ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของชาวไทย**

กรณีศึกษา : ประชาชนเขตบางเขน แขวงอนุสาวรีย์. กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สันติ ธีรพัฒน์ และวิมุต วานิชเจริญ. (2558. **การประเมินผลกระทบของโครงการบัตรสินเชื่อเกษตรกร**

เบื้องต้น. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยฝ่ายเกษตร. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม. (2560 . **สรุปสถิติเส้นความยากจน (Poverty line จำแนก**

ตามจังหวัด ปี พ.ศ. 2543 – 2560. ค้นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2561, จาก

http://social.nesdb.go.th/SocialStat/StatReport_Final.aspx?reportid=671&template=2R1C&yeartype=M&subcatid=60

สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม. (2559 . **สรุปสถิติแสดงรายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินต่อ**

ครัวเรือนในภาคเหนือ ปี พ.ศ.2550-2558. ค้นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2561, จาก

<http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/index.aspx>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2561. **โครงการสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ระยะที่ 2 ของธนาคารออมสิน.**

ข่าวกระทรวงการคลัง.

เสน่ห์ จามริก. (2543. **คลังสมองคนจน.** กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการเมือง. สถาบันวิจัยเพื่อการวิจัย.

แหล่งที่มา: https://www.mof.go.th/home/Press_release/News2018/039.pdf

Arvind, Sarma, Sandhya, Choudhary and V.K. Swarnakar. 2013. **A Study on Impact of Kisan Credit Card Scheme among the Beneficiary Farmers in Sehore District of Madhya Pradesh.** International Journal of Science and Research , India Online ISSN: 2319-7064.

- Banerjee, Abhijit and Andrew Newman. 1993. **Occupational Choice and the Process of Development**. *Journal of Political Economy* 101(2), 274-298.
- Bollen, K. A. (1989). **Structural Equations with Latent Variables**: Wiley.
- Byrne, B. M. (2001). **Structural Equation Modeling With Amos: Basic Concepts, Applications, and Programming**. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Field, A. P. (2005). **Discovering Statistics Using SPSS**. London: Sage Publication Inc
- Hatcher, L. (1994). **A step-by-step approach to using the SAS system for factor analysis and structural equation modeling**. Cary, NC: SAS Institute.
- Hoyle, R. (1995). **Structural equation modeling: concepts, issues and applications**. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Hu, L. & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. **Structural Equation Modeling**, 6(1), 1-55.
- Kline, R. B. (2010). **Principles and Practice of Structural Equation Modeling, Third Edition**. New York, NY: Guilford Press.
- Little, R. J. A. & Rubin, D. A. (1987). **Statistical analysis with missing data**. New York NY: John Wiley & Sons.
- Loehlin, J. C. (1992). **Latent variable models**. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Publishers.
- Maruyama, G. M. (1997). **Basics of Structural Equation Modeling**: SAGE Publications.
- Rigdon, E. (1997). **Approaches to testing identification**.
<http://www.gsu.edu/~mkteer/identifi.html>